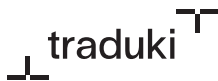

На Марин Бодаков

ИЗДАТЕЛСТВО
ЗА П О Е З И Я

Издаването на това произведение беше подкрепено от ТРАДУКИ, литературна мрежа, в която са включени Федералното министерство за Европа, интеграцията и външните работи на Република Австрия, Министерството на външните работи на Федерална република Германия, Швейцарската културна фондация „Про Хелвения“, Австрийското сдружение на преводачките и преводачите по възложение на Федералното министерство за изкуство, култура, държавна администрация и спорт на Република Австрия, Гюте-институт, Словенската агенция за книгата, Министерството на културата на Република Хърватия, ресор „Култура“ в правителството на Княжество Лихтенщайн, Фондацията на Лихтенщайн за култура, Министерството на културата на Република Албания, Министерството на културата и информацията на Република Сърбия, Министерството на културата на Румъния, Министерството на културата на Черна гора, Министерството на културата на Република Северна Македония, Министерството на културата на Република България, Лайпцигският панаир на книгата и фондация „С. Фишер“.

NELLY SACHS. WERKE

Kommentierte Ausgabe in vier Bänden

Suhrkamp Verlag Berlin 2010

Bd. 1: ISBN 978-3-518-42156-7

Bd. 2: ISBN 978-3-518-42157-4

- © All rights reserved by and controlled through Suhrkamp Verlag Berlin.
- © of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI
- © of the photograph of Nelly Sachs: Suhrkamp Verlag

- © Любомир Илиев, подбор и превод от немски, 2021
- © Издателство за поезия ДА, София, 2021
- ISBN 978-619-7082-70-8

НЕЛИ ЗАКС

..... Смъртта още празнува живота

Превод Любомир Илиев

Из „Жилищата на смъртта“

*И като изтлее след кожата ми това тяло,
пак въвн от плътта си ще видя Бога.*

Иов

О, КОМИНИТЕ

над хитроумно измислени жилища на смъртта,
когато плътта на Израил се понесе като дим из въздуха –
и не коминочистач я пое, а звезда,
почерняла от нея.
Или бе слънчев лъч?

О, комините!

Друми към свободата за праха на Иеремия и Иов –
кой ви измисли и настла камък по камък
пътя от дим за бегълците?

О, жилищата на смъртта,
приканващо спретнати
за стопанина на дома, който иначе бе гост –
о вие пръсти,
полагащи входния праг
като нож между смъртта и живота –

о, вие комини,
о, вие пръсти,
и плътта на Израил като дим из въздуха!

Има камъни като души.

Равин Нахман

НА ВАС, КОИТО СИ СТРОИТЕ НОВ ДОМ

Когато си вдигаш нов дом –
огнище, одър, маса и стол –
не плачи за онези, които вече ги няма,
които не ще заживеят там с теб,
нито за камъка,
ни за дървото –
защото сънят ти ще бъде през сълзи,
краткият сън, отреден и за теб.

Не въздишай, когато застилаш чаршафа,
иначе твоите сънища
ще се смесят с потта на умрелите.

Ах, тези стени и предмети
са същинска еолова арфа
или нива, в която пониква скръбта ти –
те усещат, че с тях чрез прахта си сроден.

Строй, додето текат часовете,
но не изплаквай минутите
заедно със прахта,
затулила светлината.

О, НОЩ НА ПЛАЧЕЩИТЕ ДЕЦА!
Нощ на децата, белязани от смъртта!
Тук вече няма вход за съня.
Страховити пазачки
са заместили родните майки,
впрягат лъжливата смърт в своите мишци
и я посяват в стените, в гредите –
навсякъде нещо се мъти в гнездата на ужаса.
Сучат децата не майчино мляко, а страх.

Още вчера притегляше майката
съня като бяла луна,
полягаше куклата с руменец, избледнял от целувки,
в едната ръка,
а плюшеното зверче, оживяло
от любовта към него –
в другата.
Днес само вятърът на смъртта
издува ризите над косите,
които никой повече няма да вчесва.

КАКВИ ТАЙНИ ЖЕЛАНИЯ на кръвта,
безумни сънища и хилядократно
умъртвявано земно царство
помогнаха за създаването
на ужасния кукловод?
Той, който с дъх от разпенена паст
страховито обвея
кръглата малка сцена на своите действия
до пепелявосивия хоризонт на страха.
О, хълми от прах, привлечени от злата луна,
когато убийците репетираат:
горе ръцете, долу ръцете,
горе краката, долу краката
и залязващото слънце на народа синайски
като ален килим под нозете.
Горе ръцете, долу ръцете,
горе краката, долу краката,
а на пепелявосивия хоризонт на страха –
огромното съзвездие Смърт
като часовник на времената.

ВИЕ СЪЗЕРЦАВАЩИТЕ,
пред чиито погледи се извършваха убийства –
както се усеща поглед, впит в нечий гръб,
така и вие усещате по цялото си тяло
погледите на загиналите.
Колко гаснещи очи ще ви гледат,
когато откъсвате теменужка из своите убежища?
Колко ръце ще се издигнат за молитва
в мъченически извитите вейки
на старите дъбове?
Колко спомени ще разцъфтят в кръвта
на залеза?
О, неизпетите люлчини песни
в нощния вик на гургулицата!
Някой някога е свалял звезди от небето,
а сега за него ще го стори старият кладенец!
Вие съзерцаващите,
невдигнали убийствена ръка,
но и неизтърсили прахта от копнежа си,
ще се спрете там, където
прахта ще се превърне в светлина.

МЪРТВОТО ДЕТЕ ГОВОРИ:

Мама ме държеше за ръка.
Внезапно някой вдигна ножа на раздялата
мама пусна ръката ми,
за да не се забие в мен.
После докосна коленете ми –
и ръката ѝ бе окървавена.
Ножът на раздялата разряза
хапката в гръкляна ми надве,
а на сутринта се вдигна заедно със слънцето,
и започна да се остри в моя поглед.
В слуха ми се заостряха води и ветрове,
гласът на всеки утешител ме пронизваше в сърцето.
Когато ме отвеждаха на смърт,
усещах и в последния си миг
как мощно се изтръгва ножът на раздялата.

НО КОЙ ВИ ИЗТРЪСКВАШЕ ПЯСЪКА ОТ ОБУЩАТА,
когато трябваше да станете преди смъртта си?
Пясъкът, донесен вкъщи от Израил,
пясъкът на неговото бродене,
нажеженият синайски пясък
с гърлата на славеи смесен
с крила на пеперуди смесен
с прах от копнежа на змиите смесен
с остатък от мъдростта Соломонова смесен
с горчилка от тайната на пелина смесен.

О, пръсти,
изтръсквали пясъка от обувката на мъртъвците,
още утре и вие ще бъдете прах
в обувката на идващите след вас.

ХОР НА МЪРТВИТЕ

Ние, от черното слънце на страха
нарешетени,
сме умити с потта на последната ни минута.
По нашето тяло повяхват причинените ни смърти,
както полски цветя вехнат на пясъчен хълм.
О, вие, приветстващите праха като близък приятел,
вие, пясък, който казва на пясъка:
аз те обичам.
Нека ви кажем:
раздрани са мантиите на тайните на праха,
въздухът, в който ни удушиха,
огънят, в който ни изгориха,
земята, в която захвърлиха тленните наши останки.
Водата, в която сребрее и нашата пот
се е разтворила заедно с нас и проблясва.
Ние, мъртъвците на Израел, нека ви кажем:
приближихме се с още една звезда
до съкровения наш Бог.

ХОР НА СПАСЕНИТЕ

Ние, спасените,
от чиито кухи кости смъртта вече издялка си флейти
и по чиито жили вече прокара лъка си смъртта –
телата ни все още стенат
с недъгавата си музика.
Ние, спасените,
още съзираме примки за нашите шии
в синия въздух пред нас –
още се пълнят часовници
с капки от нашата кръв.

Ние, спасените,
още усещаме как ни разяжда
червеят на страха.
В прах е заровено цялото наше съзвездие.
Ние, спасените,
молим ви днес за едно:
покажете ни своето слънце лека-полека.
Водете ни от звезда на звезда крачка по крачка.
Нека с вашата помощ пак опознаем живота.
Иначе песен на някоя птица
или шум от ведро в някой кладенец
ще разбунят нашата зле запечатана болка
и нас ще отмият далеч.
Молим ви:
недейте ни среща все още с озъбени псета –
иначе, иначе бихме могли
да се разпаднем на прах,
да се разпаднем на прах пред очите ви.
Какво ли все още споява нашата тъкан?
Ние, бездиханните,
чиято душа избяга при Него среднощ,
много преди да намери плътта ни спасение
в ковчега на мигновението.

Ние, спасените,
протягаме длани към вас,
в очите ви още се вираме –
но ни свързва само раздялата,
раздяла в прахта
с вас ни свързва.